

Wiele wskazuje na to, że przed Towarzystwem stoi dyskusja na temat standardów pracy z obcokrajowcami. Nie chodzi przy tym o trudne sprawy związane z opiniowaniem i pomocą uchodźcom. Coraz częściej pojawiają się w naszych pracowniach i gabinetach osoby mieszkające i pracujące legalnie w Polsce. Jako pierwsi skalę problemu zauważyli psychologowie transportu. Dziś już ok. 19% badań związanych z wykonywaniem pracy kierowcy to klienci rosyjsko- lub ukraińskojęzyczni. Osoby te mają prawo do pracy, a zatrudnienie wymaga orzeczenia psychologicznego, toteż rozwiązanie problemu jest koniecznością.

Optymistycznie można założyć, że ci którzy starają się o polskie prawo jazdy i świadectwo kwalifikacji, to osoby przebywające w Polsce już pół roku. W związku z zatrudnieniem zmuszone do posługiwania się w pewnym stopniu językiem polskim. Jak uczy doświadczenie, nie zawsze tak jest, a podstawowa znajomość języka nie wystarcza aby dokonać sensownego samoopisu, szerzej odpowiedzieć na pytania wywiadu czy też przekazać informacje o istotnych problemach. Trudno o badanie psychologiczne bez dobrego rozumienia co mówi do nas klient.

Problemem jest naturalnie dostępność metod testowych. W ofercie Pracowni Testów Psychologicznych pojawił się już popularny FCZ-KT (R) w przekładzie ukraińskim. Dostępny jest aktualnie jedynie na platformie Epsilon. Zestaw testów badających zmienne wymagane w psychologii transportu oferuje platforma Test2Drive (wersje ukraińska i rosyjska są zaadaptowane, opracowane psychometrycznie i wyposażone w normy ustalone na grupach docelowych, testy sprawności motorycznej i poznawczej również mają zaadoptowane instrukcje).

Polscy psychologowie mogą także skorzystać z platform online oferujących rosyjską lub ukraińską wersję MMPI-2, muszą jednak liczyć się z koniecznością obsługi systemu po rosyjsku (lub ukraińsku). Diagnozując problem alkoholowy można wykorzystać dostępną online za darmo rosyjską wersję kwestionariusza AUDIT.

Jednak oczywiście testy to nie wszystko. Bez możliwości rozmowy psychologicznej nawet standardowa „psychotechnika” jest nierzetelna. Korzystanie z pomocy tłumacza również rodzi problemy etyczne (jest to osoba trzecia obecna podczas wywiadu). Zdecydowanie odradzić trzeba praktykę polegającą na badaniu w obecności tłumacza zatrudnionego przez pracodawcę. Idealne byłoby w takiej sytuacji zapewnić sobie pomoc psychologa znającego biegle język klienta.

W Standardach postępowania diagnostycznego znajdujemy zasadę, że psycholog nie będący wystarczająco kompetentny w danym obszarze powinien skierować klienta do specjalisty który takie kompetencje posiada. Jeśli jednak taka możliwość nie istnieje, powinien podjąć się diagnozy ale też przygotować się szczególnie starannie i poddać swoją pracę superwizji.

Zwróćmy uwagę, że psychologia transportu to obszar badań stosunkowo dobrze zorganizowanych od strony formalnej, dotyczący w większości przypadków potwierdzenia dobrego funkcjonowania psychologicznego, w którym sytuacje wymagające oceny klinicznej należą do rzadkości (choć są oczywiście ważne). Problem jest jednak o wiele szerszy. W Polsce oficjalnie zamieszkuje ponad 600 tysięcy imigrantów, coraz częściej przebywających tu z dziećmi, toteż siłą rzeczy psychologowie będą tej grupie potrzebni. Nawet jeśli z powodów ekonomicznych zgłaszających się po pomoc jest mniej niż potrzebujących to już jest właściwy moment na przygotowanie standardów diagnozy i pomocy psychologicznej.

Przydatne linki:

- <http://www.practest.com.pl/fcz-ktr-w-wersji-ukrainskojezycznej>
- www.test2drive.pl
- <https://giuntipsy.com.ua/clinical/mmpi-2/>
- <https://auditscreen.org/download>